

A NYOMDÁSZAT MÉRETEI.

A különböző méretek egymáshoz való viszonyainak könnyen áttekinthető átszámítási táblázatai nélkülözhetetlen segédeszközét képezik még olyan foglalkozású egyéneknek is, kiknél a mennyiségtan ismerete elengedhetetlen feltétel. Mennyivel szükségesebb ez nekünk nyomdászoknak, kik között a számtant egész alaposan nem sokan ismerik. És így az «Évkönyv» kötelességét véli teljesíteni, midőn méreteinket egymáshoz viszonyítva, ezek átszámítását könnyen áttekinthetőleg csoportosítva, a nyomdászatnál előforduló számítgatásoknál ily módon segídekzeni kíván.

Az átszámítási táblázat (101—107. oldal) kezelését megkönnyítendő, szolgálnak a következő magyarázatok.

Általános megjegyzések. A centiméterek illetve milliméterek nem voltak minden sorhoz pontosan átszámíthatók a nélkül, hogy a rendkívül sok törtszám elkerülhető lett volna és így jobbnak véltük ezeket mellőzni, nehogy velük az áttekinthetőséget megnehezítsük. Általában a számítás a nyomdászat méreteinél pontos; a millimétereknél a törtek, úgy sem lévén annyira lényegesek, kihagyattak, pontos

viszonylatai azonban a következők: egy méter hossza 221 cicero és egy petit; egy centiméter $26\frac{3}{5}$ pont és 19 colonell épen öt centiméter.

Megjegyzendő még, hogy az egyes számoknál a kis számok mindenütt pontokat jelentenek és így figyelembe veendő, hogy például kilencz colonell öt cicero, a kis 3-mas pedig az ezen felüli pontokat jelenti. Ez pontos számításnál okvetlen figyelembe veendő. A milliméter könnyen centiméternek vehető, csak az utolsó számot kell figyelmen kívül hagyni; ugyanis 392 milliméter csak 39 centiméter s a harmadik száma csupán a pontos számítás megközelítése végett van.

Méreteink közül a diamant, perl, nonpareille, tertia, text és a még előforduló nagyobb méretek azért hagyattak el, mert ezek a föltüntetett számokban kétszeresítve úgy is előfordulnak. Például: két diamant = egy petittel, két perl = egy garmond, két nonpareille = egy cicero, egy tertia = két petit és egy text = két garmond stb. Ha a táblázatban ezeket is fölveszszük, akkor megnehezítjük annak áttekintését. Ezt elkerülendő és tudva, hogy ezek számai táblázatunk szerint úgy is könnyen átszámíthatók, az idézett adatoknál mellőzhetőknek véltük.

Táblázatunk átszámítási alapja a pont-rendszer. Minden pont egyenlő egy nyolczad petittel és így: négy pont = diamant, öt pont = perl, hat pont = nonpareille, hét pont = colonell, nyolcz pont = petit, kilencz pont = bourgeois, tíz pont (két perl) = garmond, tizenkét pont (két nonpareille) = cicero, tizennégy pont (két colonell) = mittel, tizenhat pont (két petit) = tertia, húsz pont (két garmond) = text.

Méreteink viszonylatai a következő táblázatokban vannak föltüntetve.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
1	0 ₇	0 ₇	0 ₇	0 ₇	0 ₇	0 ₇	0 ₇	0 ₇	2
2	1 ₆	1 ₅	1 ₄	1 ₃	1 ₂	1 ₁	1 ₀	0 ₁₄	5
3	2 ₅	2 ₃	2 ₁	1 ₁₀	1 ₉	1 ₈	1 ₇	1 ₆	7
4	3 ₄	3 ₁	2 ₈	2 ₆	2 ₄	2 ₂	2 ₀	1 ₁₃	10
5	4 ₃	3 ₈	3 ₅	3 ₂	2 ₁₁	2 ₉	2 ₇	2 ₅	13
6	5 ₂	4 ₆	4 ₂	3 ₉	3 ₆	3 ₃	3 ₀	2 ₁₂	15
7	6 ₁	5 ₄	4 ₉	4 ₅	4 ₁	3 ₁₀	3 ₇	3 ₄	18
8	7 ₀	6 ₂	5 ₆	5 ₁	4 ₈	4 ₄	4 ₀	3 ₁₁	21
9	7 ₇	7 ₀	6 ₃	5 ₈	5 ₃	4 ₁₁	4 ₇	4 ₃	23
10	8 ₆	7 ₇	7 ₀	6 ₄	5 ₁₀	5 ₅	5 ₀	4 ₁₀	26
11	9 ₅	8 ₅	7 ₇	7 ₀	6 ₅	5 ₁₂	5 ₇	5 ₃	28
12	10 ₄	9 ₃	8 ₄	7 ₇	7 ₀	6 ₆	6 ₀	5 ₉	31
13	11 ₃	10 ₁	9 ₁	8 ₃	7 ₇	7 ₀	6 ₇	6 ₁	34
14	12 ₂	10 ₈	9 ₈	8 ₁₀	8 ₂	7 ₇	7 ₀	6 ₈	36
15	13 ₁	11 ₆	10 ₅	9 ₆	8 ₉	8 ₁	7 ₇	7 ₀	39
16	14 ₀	12 ₄	11 ₂	10 ₂	9 ₄	8 ₈	8 ₀	7 ₇	42
17	14 ₇	13 ₂	11 ₉	10 ₉	9 ₁₁	9 ₂	8 ₇	7 ₁₄	45
18	15 ₆	14 ₀	12 ₆	11 ₅	10 ₆	9 ₉	9 ₀	8 ₆	47
19	16 ₅	14 ₇	13 ₃	12 ₁	11 ₁	10 ₃	9 ₇	8 ₁₃	50
20	17 ₄	15 ₅	14 ₀	12 ₈	11 ₈	10 ₁₀	10 ₀	9 ₅	52
21	18 ₃	16 ₃	14 ₇	13 ₄	12 ₃	11 ₄	10 ₇	9 ₁₂	55
22	19 ₂	17 ₁	15 ₄	14 ₀	12 ₁₀	11 ₁₁	11 ₀	10 ₄	57
23	20 ₁	17 ₈	16 ₁	14 ₇	13 ₅	12 ₅	11 ₇	10 ₁₁	60
24	21 ₀	18 ₆	16 ₈	15 ₃	14 ₀	12 ₁₂	12 ₀	11 ₃	63
25	21 ₇	19 ₄	17 ₅	15 ₁₀	14 ₇	13 ₆	12 ₇	11 ₁₀	65
26	22 ₆	20 ₂	18 ₂	16 ₆	15 ₂	14 ₀	13 ₀	12 ₂	68
27	23 ₅	21 ₀	18 ₉	17 ₂	15 ₉	14 ₇	13 ₇	12 ₉	71
28	24 ₄	21 ₇	19 ₆	17 ₉	16 ₄	15 ₁	14 ₀	13 ₁	73
29	25 ₃	22 ₅	20 ₃	18 ₅	16 ₁₁	15 ₈	14 ₇	13 ₈	76
30	26 ₂	23 ₃	21 ₀	19 ₁	17 ₆	16 ₂	15 ₀	14 ₀	78
31	27 ₁	24 ₁	21 ₇	19 ₈	18 ₁	16 ₉	15 ₇	14 ₇	81

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
32	28 ₀	24 ₈	22 ₄	20 ₄	18 ₈	17 ₃	16 ₀	14 ₁₄	84
33	28 ₇	25 ₆	23 ₁	21 ₀	19 ₃	17 ₁₀	16 ₇	15 ₆	86
34	29 ₆	26 ₄	23 ₈	21 ₇	19 ₁₀	18 ₄	17 ₀	15 ₁₃	89
35	30 ₅	27 ₂	24 ₅	22 ₃	20 ₅	18 ₁₁	17 ₇	16 ₅	92
36	31 ₄	28 ₀	25 ₂	22 ₁₀	21 ₀	19 ₅	18 ₀	16 ₁₂	95
37	32 ₃	28 ₇	25 ₉	23 ₆	21 ₇	19 ₁₂	18 ₇	17 ₄	97
38	33 ₂	29 ₅	26 ₆	24 ₂	22 ₂	20 ₆	19 ₀	17 ₁₁	100
39	34 ₁	30 ₃	27 ₃	24 ₉	22 ₉	21 ₀	19 ₇	18 ₃	102
40	35 ₀	31 ₁	28 ₀	25 ₅	23 ₄	21 ₇	20 ₀	18 ₁₀	105
41	35 ₇	31 ₈	28 ₇	26 ₁	23 ₁₁	22 ₁	20 ₇	19 ₂	107
42	36 ₆	32 ₆	29 ₄	26 ₈	24 ₆	22 ₈	21 ₀	19 ₉	110
43	37 ₅	33 ₄	30 ₁	27 ₄	25 ₁	23 ₂	21 ₇	20 ₁	112
44	38 ₄	34 ₂	30 ₈	28 ₀	25 ₈	23 ₉	22 ₀	20 ₈	115
45	39 ₃	35 ₀	31 ₅	28 ₇	26 ₃	24 ₃	22 ₇	21 ₀	118
46	40 ₂	35 ₇	32 ₂	29 ₃	26 ₁₀	24 ₁₀	23 ₀	21 ₇	121
47	41 ₁	36 ₅	32 ₉	29 ₁₀	27 ₅	25 ₄	23 ₇	21 ₁₄	123
48	42 ₀	37 ₃	33 ₆	30 ₆	28 ₀	25 ₁₁	24 ₀	22 ₆	126
49	42 ₇	38 ₁	34 ₃	31 ₂	28 ₇	26 ₅	24 ₇	22 ₁₃	128
50	43 ₆	38 ₈	35 ₀	31 ₉	29 ₂	26 ₁₂	25 ₀	23 ₅	131
51	44 ₅	39 ₆	35 ₇	32 ₅	29 ₉	27 ₆	25 ₇	23 ₁₂	134
52	45 ₄	40 ₄	36 ₄	33 ₁	30 ₄	28 ₀	26 ₀	24 ₄	136
53	46 ₃	41 ₂	37 ₁	33 ₈	30 ₁₁	28 ₇	26 ₇	24 ₁₁	139
54	47 ₂	42 ₀	37 ₈	34 ₄	31 ₆	29 ₁	27 ₀	25 ₃	142
55	48 ₁	42 ₇	38 ₅	35 ₀	32 ₁	29 ₈	27 ₇	25 ₁₀	145
56	49 ₀	43 ₅	39 ₂	35 ₇	32 ₈	30 ₂	28 ₀	26 ₂	147
57	49 ₇	44 ₃	39 ₉	36 ₃	33 ₃	30 ₉	28 ₇	26 ₉	150
58	50 ₆	45 ₁	40 ₆	36 ₁₀	33 ₁₀	31 ₃	29 ₀	27 ₁	152
59	51 ₅	45 ₈	41 ₃	37 ₆	34 ₅	31 ₁₀	29 ₇	27 ₈	155
60	52 ₄	46 ₆	42 ₀	38 ₂	35 ₀	32 ₄	30 ₀	28 ₀	157
61	53 ₃	47 ₄	42 ₇	38 ₉	35 ₇	32 ₁₁	30 ₇	28 ₇	160
62	54 ₂	48 ₂	43 ₄	39 ₅	36 ₂	33 ₅	31 ₀	28 ₁₄	162

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
63	55 ₁	49 ₀	44 ₁	40 ₁	36 ₉	33 ₁₂	31 ₇	29 ₆	165
64	56 ₀	49 ₇	44 ₈	40 ₈	37 ₄	34 ₆	32 ₀	29 ₁₃	168
65	56 ₇	50 ₅	45 ₅	41 ₄	37 ₁₁	35 ₀	32 ₇	30 ₅	171
66	57 ₆	51 ₃	46 ₂	42 ₀	38 ₆	35 ₇	33 ₀	30 ₁₂	173
67	58 ₅	52 ₁	46 ₉	42 ₇	39 ₁	36 ₁	33 ₇	31 ₄	176
68	59 ₄	52 ₈	47 ₆	43 ₃	39 ₈	36 ₈	34 ₀	31 ₁₁	178
69	60 ₃	53 ₆	48 ₃	43 ₁₀	40 ₃	37 ₂	34 ₇	32 ₃	181
70	61 ₂	54 ₁	49 ₀	44 ₆	40 ₁₀	37 ₉	35 ₀	32 ₁₀	184
71	62 ₁	55 ₂	49 ₇	45 ₂	41 ₅	38 ₃	35 ₇	33 ₂	187
72	63 ₀	56 ₀	50 ₄	45 ₉	42 ₀	38 ₁₀	36 ₀	33 ₉	189
73	63 ₇	56 ₇	51 ₁	46 ₅	42 ₇	39 ₄	36 ₇	34 ₁	192
74	64 ₆	57 ₅	51 ₈	47 ₁	43 ₂	39 ₁₁	37 ₀	34 ₈	195
75	65 ₅	58 ₃	52 ₅	47 ₈	43 ₉	40 ₅	37 ₇	35 ₀	197
76	66 ₄	59 ₁	53 ₂	48 ₄	44 ₄	40 ₁₂	38 ₀	35 ₇	200
77	67 ₃	59 ₈	53 ₉	49 ₀	44 ₁₁	41 ₆	38 ₇	35 ₁₄	202
78	68 ₂	60 ₆	54 ₆	49 ₇	45 ₆	42 ₀	39 ₀	36 ₆	205
79	69 ₁	61 ₄	55 ₃	50 ₃	46 ₁	42 ₇	39 ₇	36 ₁₃	207
80	70 ₀	62 ₂	56 ₀	50 ₁₀	46 ₈	43 ₁	40 ₀	37 ₅	210
81	70 ₇	63 ₀	56 ₇	51 ₆	47 ₃	43 ₈	40 ₇	37 ₁₂	212
82	71 ₆	63 ₇	57 ₄	52 ₂	47 ₁₀	44 ₂	41 ₀	38 ₄	215
83	72 ₅	64 ₅	58 ₁	52 ₉	48 ₅	44 ₉	41 ₇	38 ₁₁	218
84	73 ₄	65 ₃	58 ₈	53 ₅	49 ₀	45 ₃	42 ₀	39 ₃	221
85	74 ₃	66 ₁	59 ₅	54 ₁	49 ₇	45 ₁₀	42 ₇	39 ₁₀	223
86	75 ₂	66 ₈	60 ₂	54 ₈	50 ₂	46 ₄	43 ₀	40 ₂	226
87	76 ₁	67 ₆	60 ₉	55 ₄	50 ₉	46 ₁₁	43 ₇	40 ₉	229
88	77 ₀	68 ₄	61 ₆	56 ₀	51 ₄	47 ₅	44 ₀	41 ₁	231
89	77 ₇	69 ₂	62 ₃	56 ₇	51 ₁₁	47 ₁₂	44 ₇	41 ₈	234
90	78 ₆	70 ₀	63 ₀	57 ₃	52 ₆	48 ₆	45 ₀	42 ₀	237
91	79 ₅	70 ₇	63 ₇	57 ₁₀	53 ₁	49 ₀	45 ₇	42 ₇	239
92	80 ₄	71 ₅	64 ₄	58 ₆	53 ₈	49 ₇	46 ₀	42 ₁₄	242
93	81 ₃	72 ₃	65 ₁	59 ₂	54 ₃	50 ₁	46 ₇	43 ₆	245

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
94	82 ₂	73 ₁	65 ₈	59 ₉	54 ₁₀	50 ₈	47 ₀	43 ₁₃	247
95	83 ₁	73 ₈	66 ₅	60 ₅	55 ₅	51 ₂	47 ₇	44 ₅	250
96	84 ₀	74 ₆	67 ₂	61 ₁	56 ₀	51 ₉	48 ₀	44 ₁₂	252
97	84 ₇	75 ₄	67 ₉	61 ₈	56 ₇	52 ₃	48 ₇	45 ₄	255
98	85 ₆	76 ₂	68 ₆	62 ₄	57 ₂	52 ₁₀	49 ₀	45 ₁₁	257
99	86 ₅	77 ₀	69 ₃	63 ₀	57 ₉	53 ₄	49 ₇	46 ₃	260
100	87 ₄	77 ₇	70 ₀	63 ₇	58 ₄	53 ₁₁	50 ₀	46 ₁₀	262
101	88 ₃	78 ₅	70 ₇	64 ₃	58 ₁₁	54 ₅	50 ₇	47 ₂	265
102	89 ₂	79 ₃	71 ₄	64 ₁₀	59 ₆	54 ₁₂	51 ₀	47 ₉	268
103	90 ₁	80 ₁	72 ₁	65 ₈	60 ₁	55 ₆	51 ₇	48 ₁	271
104	91 ₀	80 ₈	72 ₈	66 ₂	60 ₈	56 ₀	52 ₀	48 ₈	273
105	91 ₇	81 ₅	73 ₅	66 ₉	61 ₃	56 ₇	52 ₇	49 ₀	276
106	92 ₆	82 ₄	74 ₂	67 ₅	61 ₁₀	57 ₁	53 ₀	49 ₇	279
107	93 ₅	83 ₂	74 ₉	68 ₁	62 ₅	57 ₈	53 ₇	49 ₁₄	281
108	94 ₄	84 ₀	75 ₆	68 ₈	63 ₀	58 ₂	54 ₀	50 ₆	284
109	95 ₃	84 ₇	76 ₃	69 ₄	63 ₇	58 ₉	54 ₇	50 ₁₃	287
110	96 ₂	85 ₅	77 ₀	70 ₀	64 ₂	59 ₃	55 ₀	51 ₅	289
111	97 ₁	86 ₃	77 ₇	70 ₇	64 ₉	59 ₁₀	55 ₇	51 ₁₂	292
112	98 ₀	87 ₁	78 ₄	71 ₃	65 ₄	60 ₄	56 ₀	52 ₄	295
113	98 ₇	87 ₈	79 ₁	71 ₁₀	65 ₁₁	60 ₁₁	56 ₇	52 ₁₁	297
114	99 ₆	88 ₆	79 ₈	72 ₆	66 ₆	61 ₅	57 ₀	53 ₃	300
115	100 ₅	89 ₄	80 ₅	73 ₂	67 ₁	61 ₁₂	57 ₇	53 ₁₀	302
116	101 ₄	90 ₂	81 ₂	73 ₉	67 ₈	62 ₆	58 ₀	54 ₂	305
117	102 ₃	91 ₀	81 ₉	74 ₅	68 ₃	63 ₀	58 ₇	54 ₉	307
118	103 ₂	91 ₇	82 ₆	75 ₁	68 ₁₀	63 ₇	59 ₀	55 ₁	310
119	104 ₁	92 ₅	83 ₃	75 ₈	69 ₅	64 ₁	59 ₇	55 ₈	312
120	105 ₀	93 ₃	84 ₀	76 ₄	70 ₀	64 ₈	60 ₀	56 ₀	315
121	105 ₇	94 ₁	84 ₇	77 ₀	70 ₇	65 ₂	60 ₇	56 ₇	318
122	106 ₆	94 ₈	85 ₄	77 ₇	71 ₂	65 ₉	61 ₀	56 ₁₄	321
123	107 ₅	95 ₆	86 ₁	78 ₃	71 ₉	66 ₃	61 ₇	57 ₆	323
124	108 ₄	96 ₄	86 ₈	78 ₁₀	72 ₄	66 ₁₀	62 ₀	57 ₁₃	326

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
125	109 ₃	97 ₂	87 ₅	79 ₆	72 ₁₁	67 ₄	62 ₇	58 ₅	329
126	110 ₂	98 ₀	88 ₂	80 ₂	73 ₆	67 ₁₁	63 ₀	58 ₁₂	331
127	111 ₁	98 ₇	88 ₉	80 ₉	74 ₁	68 ₅	63 ₇	59 ₄	334
128	112 ₀	99 ₅	89 ₆	81 ₅	74 ₈	68 ₁₂	64 ₀	59 ₁₁	337
129	112 ₇	100 ₃	90 ₃	82 ₁	75 ₃	69 ₆	64 ₇	60 ₃	339
130	113 ₆	101 ₁	91 ₀	82 ₈	75 ₁₀	70 ₀	65 ₀	60 ₁₀	342
131	114 ₅	101 ₈	91 ₇	83 ₄	76 ₅	70 ₇	65 ₇	61 ₂	345
132	115 ₄	102 ₆	92 ₄	84 ₀	77 ₀	71 ₁	66 ₀	61 ₉	347
133	116 ₃	103 ₄	93 ₁	84 ₇	77 ₇	71 ₈	66 ₇	62 ₁	350
134	117 ₂	104 ₂	93 ₈	85 ₃	78 ₂	72 ₂	67 ₀	62 ₈	352
135	118 ₁	105 ₀	94 ₅	85 ₁₀	78 ₉	72 ₉	67 ₇	63 ₀	355
136	119 ₀	105 ₇	95 ₂	86 ₆	79 ₄	73 ₃	68 ₀	63 ₇	357
137	119 ₇	106 ₅	95 ₉	87 ₂	79 ₁₁	73 ₁₀	68 ₇	63 ₁₄	360
138	120 ₆	107 ₃	96 ₆	87 ₉	80 ₆	74 ₄	69 ₀	64 ₆	362
139	121 ₅	108 ₁	97 ₃	88 ₅	81 ₁	74 ₁₁	69 ₇	64 ₁₃	365
140	122 ₄	108 ₈	98 ₀	89 ₁	81 ₈	75 ₅	70 ₀	65 ₅	368
141	123 ₃	109 ₆	98 ₇	89 ₈	82 ₃	75 ₁₂	70 ₇	65 ₁₂	371
142	124 ₂	110 ₄	99 ₄	90 ₄	82 ₁₀	76 ₆	71 ₀	66 ₄	373
143	125 ₁	111 ₂	100 ₁	91 ₀	83 ₅	77 ₀	71 ₇	66 ₁₁	376
144	126 ₀	112 ₀	100 ₈	91 ₇	84 ₀	77 ₇	72 ₀	67 ₃	379
145	126 ₇	112 ₇	101 ₅	92 ₃	84 ₇	78 ₁	72 ₇	67 ₁₀	381
146	127 ₆	113 ₅	102 ₂	92 ₁₀	85 ₂	78 ₈	73 ₀	68 ₂	384
147	128 ₅	114 ₃	102 ₉	93 ₆	85 ₉	79 ₂	73 ₇	68 ₉	386
148	129 ₄	115 ₁	103 ₆	94 ₂	86 ₄	79 ₉	74 ₀	69 ₁	389
149	130 ₃	115 ₈	104 ₃	94 ₉	86 ₁₁	80 ₃	74 ₇	69 ₈	392
150	131 ₂	116 ₆	105 ₀	95 ₅	87 ₆	80 ₁₀	75 ₀	70 ₀	395
151	132 ₁	117 ₄	105 ₇	96 ₁	88 ₁	81 ₄	75 ₇	70 ₇	397
152	133 ₀	118 ₂	106 ₄	96 ₈	88 ₈	81 ₁₁	76 ₀	70 ₁₄	400
153	133 ₇	119 ₀	107 ₁	97 ₄	89 ₃	82 ₅	76 ₇	71 ₆	402
154	134 ₆	119 ₇	107 ₈	98 ₀	89 ₁₀	82 ₁₂	77 ₀	71 ₁₃	405
155	135 ₅	120 ₅	108 ₅	98 ₇	90 ₅	83 ₆	77 ₇	72 ₅	407

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
156	136 ₄	121 ₃	109 ₂	99 ₃	91 ₀	84 ₀	78 ₀	72 _{1,2}	410
157	137 ₃	122 ₁	109 ₉	99 ₁₀	91 ₇	84 ₇	78 ₇	73 ₄	412
158	138 ₂	122 ₈	110 ₆	100 ₆	92 ₂	85 ₁	79 ₀	73 _{1,1}	415
159	139 ₁	123 ₆	111 ₃	101 ₂	92 ₉	85 ₈	79 ₇	74 ₃	418
160	140 ₀	124 ₄	112 ₀	101 ₉	93 ₃	86 ₂	80 ₀	74 ₁₀	421
161	140 ₇	125 ₂	112 ₇	102 ₅	93 _{1,1}	86 ₉	80 ₇	75 ₂	423
162	141 ₆	126 ₀	113 ₄	103 ₁	94 ₆	87 ₃	81 ₀	75 ₉	426
163	142 ₅	126 ₇	114 ₁	103 ₈	95 ₁	87 ₁₀	81 ₇	76 ₁	429
164	143 ₄	127 ₅	114 ₈	104 ₄	95 ₈	88 ₄	82 ₀	76 ₉	431
165	144 ₃	128 ₃	115 ₅	105 ₀	96 ₃	88 _{1,1}	82 ₇	77 ₀	434
166	145 ₂	129 ₁	116 ₂	105 ₇	96 ₁₀	89 ₅	83 ₀	77 ₇	437
167	146 ₁	129 ₈	116 ₉	106 ₃	97 ₅	89 ₁₂	83 ₇	77 _{1,4}	439
168	147 ₀	130 ₆	117 ₆	106 ₁₀	98 ₀	90 ₆	84 ₀	78 ₆	442
169	147 ₇	131 ₄	118 ₃	107 ₆	98 ₇	91 ₀	84 ₇	78 _{1,3}	445
170	148 ₆	132 ₂	119 ₀	108 ₂	99 ₂	91 ₇	85 ₀	79 ₅	447
171	149 ₅	133 ₀	119 ₇	108 ₉	99 ₉	92 ₁	85 ₇	79 _{1,2}	450
172	150 ₄	133 ₇	120 ₄	109 ₅	100 ₄	92 ₈	86 ₀	80 ₄	452
173	151 ₃	134 ₅	121 ₁	110 ₁	100 _{1,1}	93 ₂	86 ₇	80 _{1,1}	455
174	152 ₂	135 ₃	121 ₈	110 ₈	101 ₆	93 ₉	87 ₀	81 ₃	457
175	153 ₁	136 ₁	122 ₅	111 ₄	102 ₁	94 ₃	87 ₇	81 ₁₀	460
176	154 ₀	136 ₈	123 ₂	112 ₀	102 ₈	94 ₁₀	88 ₀	82 ₂	462
177	154 ₇	137 ₆	123 ₉	112 ₇	103 ₃	95 ₄	88 ₇	82 ₉	465
178	155 ₆	138 ₄	124 ₆	113 ₃	103 ₁₀	95 _{1,1}	89 ₀	83 ₁	468
179	156 ₅	139 ₂	125 ₃	113 ₁₀	104 ₅	96 ₅	89 ₇	83 ₈	471
180	157 ₄	140 ₀	126 ₀	114 ₆	105 ₀	96 _{1,2}	90 ₀	84 ₀	473
181	158 ₃	140 ₇	126 ₇	115 ₂	105 ₇	97 ₆	90 ₇	84 ₇	476
182	159 ₂	141 ₅	127 ₄	115 ₉	106 ₂	98 ₀	91 ₀	84 _{1,4}	479
183	160 ₁	142 ₃	128 ₁	116 ₅	106 ₉	98 ₇	91 ₇	85 ₆	481
184	161 ₀	143 ₁	128 ₈	117 ₁	107 ₄	99 ₁	92 ₀	85 _{1,3}	484
185	161 ₇	143 ₈	129 ₅	117 ₈	107 _{1,1}	99 ₈	92 ₇	86 ₅	487
186	162 ₆	144 ₆	130 ₂	118 ₄	108 ₆	100 ₂	93 ₀	86 _{1,2}	489

7	8	9	10	11	12	13	14	15	Milli- méter
pontos azaz nyolczad petit									
187	163 ₅	145 ₄	130 ₉	119 ₀	109 ₁	100 ₉	93 ₇	87 ₄	492
188	154 ₄	146 ₂	131 ₀	119 ₇	109 ₈	101 ₃	94 ₀	87 ₁₁	495
189	165 ₃	147 ₀	132 ₃	120 ₃	110 ₃	101 ₁₀	94 ₇	88 ₃	497
190	166 ₂	147 ₇	133 ₀	120 ₁₀	110 ₁₀	102 ₄	95 ₀	88 ₁₀	500
191	167 ₁	148 ₅	133 ₇	121 ₆	111 ₅	102 ₁₁	95 ₇	89 ₂	502
192	168 ₀	149 ₃	134 ₄	122 ₂	112 ₀	103 ₅	96 ₀	89 ₉	505
193	168 ₇	150 ₁	135 ₁	122 ₉	112 ₇	103 ₁₂	96 ₇	90 ₁	507
194	169 ₆	150 ₈	135 ₈	123 ₅	113 ₂	104 ₆	97 ₀	90 ₈	510
195	170 ₅	151 ₆	136 ₅	124 ₁	113 ₉	105 ₀	97 ₇	91 ₀	512
196	171 ₄	152 ₄	137 ₂	124 ₈	114 ₄	105 ₇	98 ₀	91 ₇	515
197	172 ₃	153 ₂	137 ₉	125 ₄	114 ₁₁	106 ₁	98 ₇	91 ₁₄	518
198	173 ₂	154 ₀	138 ₆	126 ₀	115 ₆	106 ₈	99 ₀	92 ₆	521
199	174 ₁	154 ₇	139 ₃	126 ₇	116 ₁	107 ₂	99 ₇	92 ₁₃	523
200	175 ₀	155 ₅	140 ₀	127 ₃	116 ₈	107 ₉	100 ₀	93 ₅	526
201	175 ₇	156 ₃	140 ₇	127 ₁₀	117 ₃	108 ₃	100 ₇	93 ₁₂	529
202	176 ₆	157 ₁	141 ₄	128 ₆	117 ₁₀	108 ₁₀	101 ₀	94 ₄	531
203	177 ₅	157 ₈	142 ₁	129 ₂	118 ₅	109 ₄	101 ₇	94 ₁₁	534
204	178 ₄	158 ₆	142 ₈	129 ₉	119 ₀	109 ₁₁	102 ₀	95 ₃	537
205	179 ₃	159 ₄	143 ₅	130 ₅	119 ₇	110 ₅	102 ₇	95 ₁₀	539
206	180 ₂	160 ₂	144 ₂	131 ₁	120 ₂	110 ₁₂	103 ₀	96 ₂	542
207	181 ₁	161 ₀	144 ₉	131 ₈	120 ₉	111 ₆	103 ₇	96 ₉	545
208	182 ₀	161 ₇	145 ₆	132 ₄	121 ₄	112 ₀	104 ₀	97 ₁	547
209	182 ₇	162 ₅	146 ₃	133 ₀	121 ₁₁	112 ₇	104 ₇	97 ₈	550
210	183 ₆	163 ₃	147 ₀	133 ₇	122 ₆	113 ₁	105 ₀	98 ₀	552
211	184 ₅	164 ₁	147 ₇	134 ₃	123 ₁	113 ₈	105 ₇	98 ₇	555
212	185 ₄	164 ₈	148 ₄	134 ₁₀	123 ₈	114 ₂	106 ₀	98 ₁₄	557
213	186 ₃	165 ₆	149 ₁	135 ₆	124 ₃	114 ₉	106 ₇	99 ₆	560
214	187 ₂	166 ₄	149 ₈	136 ₂	124 ₁₀	115 ₃	107 ₀	99 ₁₃	562
215	188 ₁	167 ₂	150 ₅	136 ₉	125 ₅	115 ₁₀	107 ₇	100 ₅	565
216	189 ₀	168 ₀	151 ₂	137 ₅	126 ₀	116 ₄	108 ₀	100 ₁₂	568
217	189 ₇	168 ₇	151 ₉	138 ₁	126 ₇	116 ₁₁	108 ₇	101 ₄	571

A pakétszedő, ki többnyire egy hét alatt is különböző szélességre s különböző magasságú betűfajokból szed, heti számlája összeállításánál következőleg veheti hasznát az átszámítási táblázatnak. Például szedett 14 ciceró szélességre colonellt, megnézi a 14 ciceróval egy vonalban álló colonell-rovat számát, látja, hogy az 24, ezt azután csak kétszeresítenie kell, a miből megtudja, hogy 14 cicerós sorba 48 n, vagyis fél négyzet fér el. Ismeretes, hogy a legtöbb folyó betűnél a számítás fél négyzettel történik, a mennyiben az n ritkán vékonyabb fél négyzetnél. Tegyük fel például, hogy szedtünk: 18 ciceróra petitet, 24 ciceróra bourgeoist, 28 ciceróra garmondot; milyen könnyen megtudhatjuk a táblázatból, hogy 18 ciceróval egy vonalban 27 petit = 54 n, 24 ciceróval egy vonalban 32 bourgeois = 64 n, 28 ciceróval egy vonalban 33 garmond = 67 n áll. A mellett, hogy a kiszámítási táblázat által több számítástól megkíméltetünk, még tévedésnek sem vagyunk kitéve.

A tördelők a pakétszedők kezelési módja mellett még a következő átszámításoknál is nagy hasznát vehetik átszámításunknak. Például egész garmondból szedett könyvben előfordul 150 sor petit vagy colonell jegyzet; a 150 sor petit tehát hány garmond sornak foglalja el helyét? Tessék csak a petit-rovatban a 150-es számot megkeresni és az azzal egy vonalban álló garmond-rovatot megnézni és kész a kiszámítás: 120 garmond vagy 150 colonell = 105 garmond-sorral. Föltéve, hogy a garmondból egy oldalra 50 sor adatott, ennek helyébe 63 petit vagy 72 colonell sor férne el és így a 150 sor petit körülbelül $2\frac{1}{2}$ oldalt, a 150 colonell sor pedig két oly oldalra férne el, a melyen 50 garmond sor. Ha a szedés ritkítva van, például a garmond negyed

ciceróval azaz három ponttal, a petit pedig negyed petittel azaz két ponttal, ez esetben a garmond sorokhoz nem a garmond-rovat, hanem a 13 pontos rovat veendő, viszont a petit-rovat helyett a garmond-rovat; mert tudva van, hogy a sor a ritkítással együtt veendő és így a garmond sor a negyed ciceróval, a petit sor pedig a negyed petit ritkítással együtt. Ezt figyelmen kívül hagyni nem szabad, mert máskülönben az átszámítás nem volna helyes. Többször az az eset is fordul elő, hogy a szedés kevesebb, mint a mennyire a kézirat szerint számítottunk; így például egy röpirat, melynek szedése 16 oldalra számíttatott, csak 13 garmond oldalt adott, mennyivel kell tehát ritkítani, hogy a szedés 16 oldal legyen? Tegyük fel, hogy egy oldalra 40 tömör vagy compress garmond sor fért el, nézzük meg tehát a garmond-rovatban a 40-es számot, hogy ezzel egy vonalban milyen szám van a cicero-rovatban (a garmond negyed petittel ritkítva, egy cicero sornak felel meg); látjuk, hogy 33. Tizenhárom compress columnánk van, a ritkítással minden columnából hét sor esedik; ezt 13-mal sokszorozva, az eredmény 91 sor; egy ritkított oldal 33 sor, tehát 13 negyven soros garmond oldal egyenlő 16 oldallal, ha azokat negyed petittel ritkítjuk. Megeshetik azonban, hogy a szedés 14 oldal, ez esetben megtudjuk, hogy nem szabad negyed petittel ritkítanunk, mert szedésünk többet adna 16 oldalnál.

A tabella-szedő szükséges számítgatásainál nagyobb könnyítést talál, miután már a tabella szedésbe adásakor a vezetőségtől a papír mekkoraságának meghatározását megkapja, nem kell egyebet számítgatnia, mint a tabellán szedendő rovatokat. Például: a papír nagysága 35/50 centiméter, milyen szélességre és magasságra szedhető a tabella? Megnéz-

zük előbb a 35 centiméter rovattal egy sorban álló cicero-rovatot, melyből megtudjuk, hogy 77_7 cicero, 50 centiméter pedig 110_{10} cicero; most leszámítva minden oldalrészre margót, négy-négy cicerót, a szedésünk lehet körülbelül 70 cicero széles és 102 cicero hosszú; a hosszúságból vegyünk még nyolcz cicerót a tabella fejének, marad a lábra 94 cicero. Erre pedig 40 haránt vonalat kell alkalmaznunk; milyen távolságra szedhetjük tehát a rovatokat, hogy 40 rovat 94 ciceróra elférjen? Keressük a 94 ciceróval egy sorban a 40-es számot, de mivel ezt nem találjuk, keressük tehát ennek kétszeresét. Megtaláljuk ezt a 14 pontos rovatban s láthatjuk belőle, hogy a haránt vonalakat kétszer 14 pontra, azaz egy negyed petites vonalak között 13 negyed petite szedjük, megnyerjük a tabella-láb kitöltéséhez a szükséges haránt vonalak távolságát, és még azt is megtudjuk, hogy mint fölösleg egy 14 pontos sor fog maradni, a mely vak sornak (Anschlag) éppen alkalmas lesz. Rövideden: 35/50 centiméter papírnagyságra, minden oldalon négy-négy cicerót margóul hagyva, szedésünk 70 cicero széles és 102 cicero magas lehet és mivel a fej nyolcz cicero magas, a láb hossza pedig 94 cicero, e hosszúságra 40 rovatot beosztva, az egyes rovatokra esik a vonallal együtt 14 negyed petit. Vagy ha nem kell meghatározott számú rovatot adnunk és figyelembe vehetjük anyagunkat is, könnyebbségünkre van, ha a rovatokat csak két cicerós közökkel szedhetjük, ez esetben csak nézzük meg a 94 ciceróval egy vonalban álló milyen szám van a 13 pontos rovatban (a két cicero közhöz a vonalat külön számítva); látjuk, hogy 87, minek felét kell csak vennünk, mert nekünk 13 negyed petit kell, és meg fogjuk tudni, hogy 94 ciceróra két cicero közökkel 43 rovat fér el. E példa szerint indulva

megtudhatunk úgy nagyobb mint kisebb átszámításokat, csak figyelniük kell a számra, melyet ismerünk és ne keressük egyebütt, mint az azzal egy vonalban álló számok között. Például: ha a papír nagyságának negyedréteére kell csupán szednünk, úgy e számmal egy vonalban álló számokat használhatjuk; és ha a haránt vonalak száma meg van határozva, a meghatározott számmal egy vonalban maradunk, ha pediglen az anyag mérvadó, ekkor az ezzel egy vonalban álló számok között találjuk meg a szükséges kiszámítást. Azt határozottan állíthatom, hogy minden e példa szerinti számítás föltalálható e táblázatban; ha valaki hamarjában nem bírná megtalálni, ne kíméljen egy kis fáradságot és iparkodjék inkább magát tájékozni; higgye el minden szedő, hogy fáradsága kárpótolva leend, ha nem is mindjárt, de némi fáradság után okvetlenül. Én meglehetősen gyorsan s jól tudok számolni és mégis jó hasznát veszem jelen átszámítási táblázatnak és így jó lelkiismerettel állíthatom, hogy minden szedő kevés fáradsággal hasznos segédeszközévé teheti azt.

Az üzletvezetők, ha egyszer megismerték az átszámítási táblázatot, az a munkák fölvételénél és kiszámításánál majdnem nélkülözhetlen segédeszközükké válik. Mennyi fölösleges számítgatástól mentetnek föl, például a heti számla revidiálásánál, ha elibük teszik a táblázatot s hamarosan megtudják, hogy ilyen vagy amolyan szélességre hány n, illetve fél négyzet fér el a különböző folyó betűkből; az oldalmagasságra hány sor fér el a különböző ritkításokkal és betűnemekből. A munka fölvételénél rögtön megmondhatják, hogy a választott papírnagyságra ebből vagy amabból az írásból hány sor fér el; a különböző szélességekre hány betű és így rögtön a munka árát

is megszabhatják. Például: ha valamely megrendelő 20/35 centiméter nagyságú papírra lapot akar nyomtatni, a szöveg fele részben garmond és fele részben petitből legyen, hány sor garmond és hány sor petit fér el 20/35 centiméteres papíron? (A margót hagyjuk el.) A 20 cm. = 44 ciceró-, a 35 cm. = 77 ciceróval; e szerint szedetnének 22 ciceró szélességre; a magasságra nézve pedig nem kell egyebütt keresnünk, mint a 35 centiméteres számmal egy sorban, itt megtaláljuk, hogy erre a térre elfér 93 garmond vagy 116 petit. És ha a megrendelő vagy sokalná vagy keveselné a sorok számát, rögtön kijelenthetjük, hogy ha a kisebb vagy nagyobb írásnemből, gyöngébb vagy erősebb ritkítással kívánja szedetni lapját, melyikből mennyivel több vagy kevesebb sor fér egy oldalra. Ez esetben minden számítás fölöslegessé válik, a mennyiben átszámítási táblázatunk szerint mintegy társalogva adhatunk meg minden fölvilágosítást, a különféle betű-magasságokat, a sorok számát és ezek ritkítását illetőleg. Teszem: a 35 centiméterrel egy vonalban áll 133 colonell, 116 petit, 103 bourgeois 93 garmond stb., stb. A megrendelőt rögtön tájékozhatjuk lapjának terjedelméről és ha sokalná az árt, rögtön fölvilágosíthatjuk, hogy ha ebből vagy amaból szedetné, ennyi sorral kevesebb lenne lapja és így olcsóbb is.

Ha az átszámítási táblázatot valaki komolyan átnézi és tanulmányozza, annak magyarázatunk egészen fölöslegessé, átszámításaink pedig nem könnyen nélkülözhető segédeszközévé válnak.

Darvas Adolf.